

ЄВРОПЕЙСЬКА ПРОГРАМА

Інформаційно-аналітичний бюлетень

№ 2, вересень 2004 р.

**За додатковою інформацією та з приводу отримання бюлетеня
просимо звертатися до Ірини Солоненко, менеджера програми
(solonenko@irf.kiev.ua, тел. 492 98 74/ 75)**

Бюлетень Європейської програми МФВ – це інформаційно-аналітичне електронне видання, що інформує про заходи в рамках Європейської програми, а також інших програм МФВ, що стосуються розвитку відносин між Україною та Європейським Союзом та європейської інтеграції України, відстежує та аналізує розвиток відносин між Україною та ЄС в рамках Європейської політики сусідства, а також цікаві ініціативи представників організацій громадянського суспільства у напрямку європейської інтеграції України.

Зміст

ЄВРОПЕЙСЬКА ПОЛІТИКА СУСІДСТВА ТА ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ	2
План дій Україна – ЄС погоджено на експертному рівні	2
Зареєстровано проект постанови Верховної Ради України за результатами проведення Дня Уряду “Про нові напрями співробітництва України з Європейським Союзом у зв’язку з розширеннями ЄС”	3
Затверджено склад делегації Європейського парламенту до Парламентського Комітету з питань співробітництва Україна-ЄС	4
Опрацювання Програм сусідства для розвитку транскордонної співпраці триває	4
ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО ТА ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ	7
Утвердження верховенства права в Україні має стати одним з пріоритетних напрямків співпраці між Україною та ЄС	7
Нову магістерську програму з європейських студій та перший євроклуб започатковано у Донецьку	8
НОВІ ЗАГРОЗИ БЕЗПЕЦІ	9
Чотири країни-члени ЄС пропонують створити на території України табір тимчасового утримання для біженців	9

Європейська політика сусідства та європейська інтеграція України

План дій Україна – ЄС погоджено на експертному рівні

20 вересня 2004 року на експертному рівні було погоджено План дій Україна-ЄС щодо впровадження нової політики сусідства ЄС у відношенні України. Як заявив Голова Представництва Європейської Комісії в Україні Іен Боуг, ця нова ініціатива є природним наслідком розширення Європейського Союзу, що відбулося 1 травня 2004 року та викликало історичні зрушення як у Союзі, так і в Україні у політичному, географічному та економічному відношеннях.

У першій частині Плану дій встановлюються пріоритети у царині демократії, а також прав і основних свобод людини. Цим документом також передбачено співпрацю між Україною та ЄС щодо питань зовнішньої політики та політики безпеки, нерозповсюдження зброї масового знищення та роззброєння, попередження конфліктів і управління кризовими ситуаціями.

„Тепер Україна та ЄС мають спільний кордон”. – сказав Голова Представництва, – „Як безпосередні сусіди, ми маємо спільну зацікавленість у посиленні наших політичних і економічних взаємовідносин. План дій дає нам можливість піднятися на новий рівень співпраці та розвивати наші відносини у напрямку поступової економічної інтеграції України зі спільним ринком ЄС.”

Європейська політика сусідства відкриває нові перспективи економічної інтеграції:

1. Перспектива переходу від співпраці до значного рівня інтеграції, включаючи доступ до спільного ринку ЄС і розширення участі України в основних аспектах політики та програм ЄС;
2. Збільшення фінансової підтримки: Україні буде надаватися фінансова допомога ЄС для підтримки заходів, визначених у Плані дій. Нині Комісія здійснює розробку нового Європейського механізму сусідства та партнерства, через який також надаватиметься допомога Україні для вирішення питань транскордонної та транснаціональної співпраці між Україною та країнами ЄС. Така підтримка також надаватиметься через Європейський інвестиційний банк для проєктів, які стосуються здійснення інвестицій в інфраструктурний розвиток;
3. Можливості поступового відкриття в Україні програм або посилення участі України у певних програмах Співтовариства, спрямованих на підтримку культурних, освітніх, екологічних і науково-технічних зв'язків;
4. Підтримка наближення законодавства України до норм і стандартів ЄС, включаючи через надання технічної допомоги, довготривалої експертної допомоги спеціалістів ЄС в органах державної влади України та цільове консультування і підтримку Служби обміну інформації про технічну допомогу (TAIEX);
5. Дослідження економічної доцільності встановлення зони вільної торгівлі після вступу України до СОТ;
6. Можливість укладення нової розширеної угоди, масштаб якої буде визначено у світлі

виконання цілей, встановлених Планом дій, та загального розвитку відносин між Україною та ЄС.

„Цей План дій є конкретним документом,” – пояснив Ієн Боуг, – „оскільки він визначає перелік завдань, які Україна та ЄС повинні виконати протягом наступних трьох років. Успішна реалізація Плану дій принесе обіцяні громадянам України переваги у таких галузях, як встановлення сприятливого візового режиму, культурно-освітніх контактів та зони вільної торгівлі з ЄС.”

Голова Представництва також додав: „Для впровадження Плану дій ЄС планує збільшити фінансову допомогу Україні. Це також передбачає участь України у певних програмах Співтовариства (таких як культурні обміни у рамках молодіжних програм ЄС) та інфраструктурну підтримку через Європейський інвестиційний банк.”

План дій буде подано для офіційного схвалення у рамках Ради з питань співробітництва Україна-ЄС. Успішна реалізація Плану дій може сприяти досягненню нових договірних домовленостей між Україною та ЄС.

Моніторинг виконання Плану дій здійснюватиметься через спільні органи, засновані у рамках Угоди про партнерство та співпрацю. Першу перевірку стану реалізації Плану дій буде проведено через два роки після його схвалення.

За повідомленням Представництва Європейської Комісії в Україні

Зареєстровано проект постанови Верховної Ради України за результатами проведення Дня Уряду “Про нові напрями співробітництва України з Європейським Союзом у зв’язку з розширеннями ЄС”

На веб-сторінці Верховної Ради України зареєстровано проект Постанови Верховної Ради України “Про інформацію Кабінету Міністрів України про нові напрями співробітництва України з Європейським Союзом у зв’язку з розширенням ЄС”. Проект постанови внесено народними депутатами України – членами Комітету з питань європейської інтеграції, зокрема Борисом Тарасюком, Олегом Зарубінським, Романом Зваричем та ін.

Під час Дня Уряду “Про нові напрями співробітництва України з ЄС у зв’язку з розширенням ЄС”, що відбувся у Верховній Раді України 14 вересня з ініціативи Комітету з питань європейської інтеграції, виступили Перший заступник Міністра економіки та з питань європейської інтеграції Валерій Пятницький, заступник Міністра закордонних справ України з питань європейської інтеграції Олександр Моцик, Голова Комітету з питань європейської інтеграції Верховної Ради України Борис Тарасюк, а також представники різних фракцій та парламентських груп.

Проект Постанови передбачає здійснення Кабінетом Міністрів України та Верховною Радою України ряду заходів, спрямованих на переведення відносин між Україною та ЄС “на якісно вищий рівень”. Зокрема, передбачається, що КМУ до 15 жовтня 2004 року інформуватиме Верховну Раду України “про стан законодавчого вирішення питань, що розробляються на виконання проекту СЕП та їх відповідності Конституції України і міжнародним Угодам”. Також передбачається, що при підготовці проекту Державного бюджету України буде закладене фінансування заходів, спрямованих на створення зони вільної торгівлі між Україною та ЄС та забезпечення доступу України

до внутрішнього ринку ЄС на основі вільного руху товарів, послуг, капіталів та робочої сили. Фактично, йдеться про фінансування заходів, які б дозволили Україні використати ті можливості, що пропонуються Європейською політикою сусідства. Хоча, щойно узгоджений План дій між Україною та ЄС терміном на три роки не має своїм завданням ні створення зони вільної торгівлі, ні розповсюдження на Україну “чотирьох свобод”, він передбачає дослідження доцільності створення зони вільної торгівлі після вступу України до СОТ. Відтак, передбачення відповідного фінансування у Державному бюджеті на 2005 є важливим у сенсі виконання Україною завдань Плану дій.

Джерело – Європейська програма

Затверджено склад делегації Європейського парламенту до Парламентського Комітету з питань співробітництва Україна-ЄС

21 вересня 2004 р. Європейський Парламент затвердив новий склад делегації Європарламенту до Парламентського Комітету з питань співробітництва Україна-ЄС. Головою Делегації призначено Марека Сівца, соціаліста з Польщі, який за час роботи на вищих державних посадах у Польщі мав нагоду добре ознайомитись із ситуацією в Україні. Так, пан Сівец тривалий час був державним секретарем у канцелярії Президента Кваснєвського, очолював Бюро з національної безпеки і був представником Консультаційного комітету президентів Польщі та України. Марек Сівец змінив на посту Яна Маріуса Вієрзму з Нідерландів, відомого прибічника і агітатора розвитку відносин між Брюсселем та Києвом.

Варто наголосити і на тому факті, що з шістнадцяти членів Делегації четверо – представники Польщі, у тому числі й другий заступник голови – Філіп Адвент. В загальному, десятеро членів Делегації представляють нові країни-члени Європейського Союзу, а з шести представників “старої Європи” троє – парламентарів з Німеччини. Першим заступником голови призначено британського консерватора Чарльза Таннока, відомого у Європейському Союзі за послідовність у підтримці європейських прагнень України. Він був членом цієї ж делегації Європейського Парламенту попереднього скликання. Втім, навряд-чи можна зробити висновки про сприятливий або несприятливий для України склад делегації виключно за національною приналежністю її членів.

На своєму першому засіданні 22 вересня 2004 р. члени делегації вирішили направити спостерігачами на президентські вибори до України принаймні п'ять представників Європарламенту, а також налагодити зв'язки з усіма політичними партіями в країні.

Підготувала Наталія Олійник

Опрацювання Програм сусідства для розвитку транскордонної співпраці триває

За оцінками експертів саме прикордонні регіони України є найбільш вразливими до змін, що виникли і ще виникатимуть у зв'язку з розширенням ЄС на схід. Відтак транскордонна співпраця як форма співпраці прикордонних регіонів України з східними регіонами її центральноєвропейських сусідів потребує максимального оновлення і трансформації, щоб адаптуватися до нових умов. Сьогодні ми можемо розраховувати на позитивні зміни, оскільки Європейська політика сусідства пропонує інструмент, що повинен надати нового імпульсу транскордонній співпраці. Більш того, у перспективі цей інструмент може бути поширений на усі регіони України, що стимулюватиме міжрегіональне співробітництво в цілому. Сьогодні ми пропонуємо до Вашої уваги аналіз

Програм сусідства Європейської Комісії, які мають шанс бути доопрацьованими та затвердженими до кінця року, а відтак розпочати діяти вже у 2005 році.

У Посланні від 1 липня 2003 р., Комісія ЄС (КЄС) оголосила про започаткування нових Програм сусідства для підтримки розвитку транскордонної співпраці між ЄС і країнами, що межують з ним на Сході та Півдні від Норвегії до Гібралтару. Рішення щодо Програм Сусідства було прийняте згідно з попереднім Посланням КЄС від 11.03.2003 р. “Ширша Європа – сусідські країни...”, схваленого Радою ЄС.

У майбутньому, Програми сусідства мають діяти на всій території нових членів ЄС та країн, що межують з ними, вздовж усього нового кордону ЄС. Таке розширення дії програм буде можливим лише з 2007 р., коли Програми сусідства набудуть самостійного статусу і окремого бюджету.

Сьогодні ж, тобто до 2007 р., ці програми діятимуть тільки на території прикордонних регіонів по обидва боки кордону. Зокрема, на схід від ЄС, - це регіони України, Росії, Білорусі та Молдова, на які розповсюджується дія програми ТАСІС з прикордонного співробітництва (TACIS CBC). В Україні це Волинська, Львівська, Закарпатська, Івано-Франківська, Чернівецька та Одеська області. Роком раніше, 11 березня 2002 р. Рада з питань співробітництва Україна-ЄС визнала транскордонне та міжрегіональне співробітництво одним з основних пріоритетів подальшої співпраці між Євросоюзом та Україною.

Про “перехідний” статус Програм сусідства до 2007 р. свідчить і збереження для української сторони до цього часу механізмів фінансування транскордонних проектів за існуючою схемою ТАСІС CBC. Протягом 2004-2006 рр. буде надано близько 20 млн. євро українським партнерам, задіяним у проектах, спрямованих на посилення транскордонної і транснаціональної співпраці між розширеним ЄС і його новим сусідом Україною у рамках зазначених вище програм. Для нових членів ЄС: Польщі, Словаччини та Угорщини фінансування проектів за Програмами сусідства упродовж цього часу здійснюватиметься через програму INTERREG, а для Румунії (до її вступу в ЄС у 2007 р.) – через програму PHARE.

У липні 2004 р. спільні Робочі групами (Task Force), що складаються з представників України та її центральноєвропейських сусідів, спільно з експертами ЄС завершили розробку і направили на розгляд Брюсселю проекти Спільних програмних документів наступних Програм сусідства: “Польща-Україна-Білорусь”, “Угорщина-Словаччина-Україна” та “Румунія-Україна”.

- КЄС визначила наступні загальні пріоритети для Програм сусідства:
- Сприяння економічно-соціальному розвитку у прикордонних регіонах;
 - Впровадження спільних дій, спрямованих на вирішення спільних викликів у таких сферах як охорона довкілля і здоров’я та боротьба з організованою злочинністю;
 - Підтримка ефективності та безпеки кордонів;
 - Сприяння організації та проведенню місцевих культурно-освітніх заходів.

Надалі в рамках кожної окремо Програми сусідства Робочі групи спільно визначили більш конкретні загальні та спеціальні цілі, основні пріоритети, заходи та завдання. Так, наприклад, на нараді у травні 2004 р. в Одесі з боку КЄС було запропоновано вилучити з Програми сусідства “Румунія-Україна” пріоритетні цілі та заходи щодо розбудови транскордонної транспортної інфраструктури через брак коштів, з тим щоб включити надалі ці заходи до наступних інфраструктурних програм ЄС. Однак усі регіони з обох боків кордону висловились за збереження означеного напрямку, принаймні, на рівні

техніко-економічних обґрунтувань, оскільки без цього реально за Програмою сусідства можна буде серйозно займатись, хіба що, збереженням культурної спадщини.

У процесі розробки Програм сусідства виникають і певні питання щодо взаємодії цих програм з так би мовити "традиційними" формами транскордонної співпраці, зокрема, Єврорегіонами. На відміну від вищезазначених тристоронніх Програм сусідства з Польщею, Словаччиною та Угорщиною за участю Білорусі, КЄС розробило дві окремі Програми Сусідства "Румунія – Україна" і "Румунія – Молдова" вздовж найдовшої частини західного кордону України. Це значно ускладнило діяльність тристоронніх українсько-румунсько-молдовських Єврорегіонів "Верхній Прут" та "Нижній Дунай". Хоча у висновках VI засідання Парламентського комітету "Україна-ЄС", яке відбулось у Чернівцях і Києві 29.09-01.10.2003 р. була підкреслена необхідність підтримки Єврорегіонів в зоні нових кордонів ЄС, як основи для Програм сусідства, що також було відображено у резолюції Європейського парламенту від 20.11.03 COM(2003) 104-2003/2018(INI) "Ширша Європа – сусідні країни..." та в ухвалених КЄС 21.11.2003 Стратегічного документу TACIS CBC та Індикативної програми на 2004-2006 рр., ця потенційна колізія досі не знайшла свого вирішення.

Основними проблемами з українського боку щодо подальшої реалізації Програм сусідства є відсутність фінансування для їх розробки і подальшого вироблення конкретних проектних пропозицій, а також неузгодженість механізмів одночасного співфінансування транскордонних проектів за рахунок коштів програм ЄС, національних і регіональних бюджетних асигнувань та позабюджетних джерел.

Відповідно до вимог ЄС новий Закон України "Про транскордонне співробітництво" передбачає два основних види проектів та програм транскордонного співробітництва: спільні та національні. Тільки у Єврорегіоні "Верхній Прут" на основі попередніх напрацювань 4-х Робочих комісій українськими і румунськими членами Єврорегіону вже 09.01.04 було погоджено біля 40 попередніх сумісних проектних пропозицій в усіх пріоритетних сферах Програми сусідства. Відповідно до прикінцевих положень зазначеного Закону у Державному бюджеті України на 2005 р. має бути визначено кошти та механізм співфінансування відібраних проектів з українського боку.

З боку КЄС також здійснюється опрацювання механізмів співфінансування "дзеркальних" транскордонних проектів за рахунок програм INTERREG III у Польщі, Словаччині та Угорщині, PHARE в Румунії та TACIS CBC в Україні. Водночас передбачається інтегрування частини спільних транскордонних проектів вищезазначених Програм сусідства до т.з. Ініціативи CADSES (Центральноєвропейський, Адріатичний, Дунайський і Південносхідноєвропейський Простір), куди входить територія Єврорегіонів "Карпатський", "Верхній Прут" та "Нижній Дунай".

Можна прогнозувати, що узгодження Програм сусідства та, головне, механізмів подання, розгляду і подальшого співфінансування транскордонних проектів затягнеться до кінця 2004 р., а реальне фінансування конкретних проектів розпочнеться у 2005 р.

При проведенні останніх скликань проектних пропозицій за програмою TACIS CBC до числа обов'язкових документів проектної заявки було включено й Логістичну матрицю. Поряд з головною метою, спеціальними цілями та завданнями, очікуваними результатами та заходами проекту у цій матриці визначається система показників здобутків за проектом, що можуть бути об'єктивно перевірені, а також джерела і способи їх перевірки та припущення щодо можливих ризиків у реалізації проекту. Такий підхід забезпечує більш ефективне використання обмежених асигнувань і дієвий моніторинг окремих проектів та програм у цілому, як на стадії їх реалізації, так і після завершення.

Водночас транскордонна діяльність стає значно прозорішою для громадськості та пристосованою для подальшого поширення отриманих позитивних результатів.

Підготував Зіновій Бройде, Радник Голови Чернівецької облдержадміністрації та Міністерства закордонних справ України

Громадянське суспільство та європейська інтеграція України

Утвердження верховенства права в Україні має стати одним з пріоритетних напрямків співпраці між Україною та ЄС

До такого висновку прийшли учасники круглого столу “Посилення співпраці між Україною та ЄС щодо утвердження верховенства права в Україні”, що його провела Європейська програма Міжнародного фонду “Відродження” 22 вересня у залі засідань Комітету з питань європейської інтеграції Верховної Ради України.

У круглому столі взяли участь Народні депутати України Геннадій Удовенко та Сергій Головатий, представники Міністерства юстиції України, Міністерства закордонних справ України та Адміністрації Президента України, представники Представництва Європейської Комісії в Україні, Офісу Координатора проектів ОБСЄ в Україні, Бюро інформації Ради Європи в Україні, а також представники громадських організацій та провідні українські юристи.

Завданням круглого столу було обговорити попередні напрацювання робочої групи експертів, що її створив МФВ, та висловили пропозиції щодо удосконалення цих напрацювань. До тем, на яких зосереджено дослідження проекту, про який йтиметься нижче, належать питання прав людини, механізмів захисту прав людини (правосуддя), питання належного врядування (good governance) та юридичної освіти і стандартів юридичної професії.

Круглий стіл є елементом відповідного проекту МФВ, що розпочався у липні цього року і має на меті розробити рекомендації щодо більш успішної співпраці між Україною та ЄС задля утвердження верховенства права в Україні. Можна стверджувати, що сьогодні відносини між Україною та ЄС більшою мірою сконцентровані у площині економічних питань: хоча Україна зазнає постійної критики з боку ЄС щодо проблем політичного характеру (права людини, свобода слова та ін.), реальні механізми допомоги ЄС Україні з метою вирішення цих питань є досить обмеженими. Безумовно, не можна не згадати про Європейську ініціативу з демократії та прав людини, в рамках якої громадські організації отримують підтримку для здійснення проектів з верховенства права. Зокрема, нещодавно Європейська Комісія оголосила конкурс мікро-проектів в рамках програми в Україні, за результатами якої громадські організації України отримають 990 000 євро.

Європейська політика сусідства та перспектива прийняття Плану дій Україна-ЄС пропонують ширші можливості для співпраці між Україною та ЄС щодо утвердження верховенства права в Україні, а також для активізації ролі організацій громадянського суспільства України. У зв'язку з цим Міжнародний фонд “Відродження” в рамках Європейської програми створив робочу групу експертів, що представляють різні громадські організації, для здійснення відповідного дослідження та вироблення рекомендацій.

Наступним кроком в рамках проекту буде проведення аналогічного круглого столу у Брюсселі на початку листопада 2004 року. Продуктом проекту будуть пропозиції щодо спільних дій з боку ЄС та України з метою утворення в Україні верховенства права.
Джерело – Європейська програма

Нову магістерську програму з європейських студій та перший євроклуб започатковано у Донецьку

З вересня цього року Донецький державний університет управління вперше на Донбасі розпочав підготовку магістрів з європейського менеджменту зовнішньоекономічної діяльності – нової генерації управлінців, яких потребує Україна в умовах сусідства з розширеним Європейським Союзом. Також на базі університету діє єдиний в регіоні європейський клуб – зареєстрована громадська молодіжна неприбуткова організація.

Магістерські програми у сфері європейських студій в Україні мають вже багатолітню історію. Програми першого покоління було запроваджено у 1997 році за підтримки Європейського Союзу, який у рамках програми TEMPUS TACIS виділив перший грант на реалізацію проекту "Підготовка спеціалістів у сфері європейських досліджень" Київському національному університетові ім. Т.Г.Шевченка. Наступного року схожі гранти від Європейської Комісії отримали Одеський національний університет ім. Мечнікова і Міжнародний науково-технічний університет, м. Київ.

У 1998/99 навчальному році Центр гуманітарних досліджень Львівського національного університету ім. І.Франка започаткував однорічну магістерську програму "Європейські студії", міждисциплінарну за характером та багато в чому експериментальну, через відсутність досвіду проведення європейських студій в Україні. Через деякий час при Університеті був створений Інститут європейської інтеграції як науковий осередок європейських студій.

Також Тернопільська академія народного господарства стала учасником консорціуму з реалізації проекту TEMPUS TACIS і відкрила першу магістерську програму з європеєзнавства в 2000 році, вже маючи багатолітній досвід проведення міжнародних наукових конференцій з питань інтеграції України до Європейського Союзу.

Програма, що її започаткував Донецький державний університет управління вирізняється від вище перелічених програм її економічним спрямуванням. Також, особливість програми полягає тому, що вона створена на основі відповідного державного замовлення на підготовку магістрів з європейського менеджменту зовнішньоекономічної діяльності.

Проект нової спеціалізації був розроблений кафедрою менеджменту зовнішньоекономічної діяльності ДонДУУ за ініціативою Донецького клубу випускників програми з міжнародних відносин та європейських студій Центральноєвропейського університету (ЦЄУ), м. Будапешт, Угорщина. Також спільними зусиллями був реалізований студентський науковий проект "Майстерня з європейських студій", що згодом еволюціонував у зареєстровану неприбуткову громадську молодіжну організацію.

Спільна діяльність ДонДУУ та Донецької обласної молодіжної організації "Євроклуб" – єдиного в Донбасі європейського клубу – повинна сприяти активізації та більш повної реалізації пізнавальних, творчих та організаторських здібностей студентської молоді, яка незабаром буде розвивати зовнішньоекономічну діяльність

українських підприємств в країнах-членах ЄС та освоювати нові можливості, що їх пропонує розширення ЄС українським підприємствам.

Підготував Сергій Штукарін, Голова Правління Донецької обласної молодіжної організації “Євроклуб”

Нові загрози безпеці

Чотири країни-члени ЄС пропонують створити на території України табір тимчасового утримання для біженців

На першому Австро-Балтійському самміті з питань безпеки, що відбувся 15 вересня 2004 р. у Відні, міністри внутрішніх справ чотирьох країн членів Європейського Союзу – Австрії, Естонії, Латвії і Литви – висунули спільну ідею про створення тимчасового табору для біженців з Чечні на території України. Міністр внутрішніх справ Австрії, Ернст Штрассер, вказав на зростаючу проблему, яку створюють чеченські біженці для чотирьох названих країн. Міністр внутрішніх справ Литви, Віргіліюс Буловас, виділив Україну, як найзручнішу країну для розміщення такого табору.

Ідея створення тимчасових таборів для шукачів притулку за межами Союзу в державах-сусідах не нова. Вперше вона прозвучала на початку 2003 р. з уст Великої Британії – країни, в якій кількість біженців і осіб, що шукають притулку одна з найвищих в ЄС. Ініціатива викликала бурхливу критику з боку неурядових правозахисних організацій і самих країн членів Європейського Союзу. Велику Британію звинувачували у порушенні європейських і міжнародних принципів надання притулку і захисту прав людини, а її пропозицію називали абсурдною. Жодна з держав-членів Європейського Союзу не підтримала ініціативу Великої Британії на червневому самміті в Греції, де вона була вперше офіційно представлена.

Тим не менше, через півроку Німеччина та Італія, які були категорично проти створення тимчасових таборів в третіх країнах, знову винесли це питання на порядок денний Європейського Союзу. Офіційною підставою для такої різкої зміни позиції, стало начебто занепокоєння зростаючою кількістю жертв серед мігрантів, які гинуть, намагаючись перетнути Середземне море і потрапити до ЄС. Тому Німеччина запропонувала створення тимчасових таборів в Тунісі для того, щоб потенційні іммігранти не були змушені ризикувати своїм життям чи платити нелегальним перевізникам щоб потрапити до ЄС. Італія, в свою чергу, фінансово підтримує табори, що вже існують в Тунісі, для того щоб контролювати наплив іммігрантів з країн Центральної Африки.

Німеччина планує представити свій план для обговорення на зустрічі Великої п’ятірки: Великої Британії, Італії, Іспанії, Німеччини та Франції, що відбудеться наступного місяця у Флоренції.

Функція тимчасових таборів, розміщених на території основних транзитних країн-сусідів ЄС полягатиме в тому, щоб надавати гуманітарну допомогу іммігрантам, які прямують до ЄС, а також інформацію про можливості працевлаштування в країнах-членах Союзу. Але перш за все вони будуть бар’єром для мігрантів на шляху до ЄС. Саме в цих таборах буде проводитись ідентифікація осіб, перевірка документів і висилка тих, кому було відмовлено у наданні тимчасового притулку чи статусу біженця.

Правозахисні організації одноголосні в тому, що створення таких таборів - це ніщо інше, як відхід Європи від демократичних традицій і порушення основоположних міжнародних принципів захисту прав людини і надання притулку, які так гаряче пропагуються ЄС у відносинах з третіми країнами. Адже більшість з третіх країн, в яких пропонується створити тимчасові табори, є одними з найбільш в економічному плані, найвідсталіших у контексті демократичного розвитку і відомих своїми низькими стандартами захисту прав людини.

Поки-що, принаймні сім з двадцяти п'яти держав-членів ЄС, підтримують ідею створення тимчасових таборів для потенційних іммігрантів поза територією Європейського Союзу. Важливим є і той факт, що новообраний Комісар ЄС з питань юстиції, свободи і безпеки, який приступить до виконання обов'язків 1 листопада 2004р., Рокко Буттігліоне, також є прихильником ідеї. Хоча, Європейський Парламент, більшість членів якого виступають проти ідеї створення таборів, вже пообіцяв панові Буттігліоне небезхмарне майбутнє, з огляду на його надто очевидну прихильність до ідеї зміцнення "Фортеці Європи".

Пропозиція Австрії, Естонії, Латвії і Литви про створення таборів для біженців на території України не знайшла підтримки у Польщі, хоча кількість шукачів притулку з Чечні збільшилась тут удвічі після трагедії в Беслані. На зустрічі у Варшаві 17 вересня, на якій був присутній Верховний Комісар ООН з питань біженців Рууд Лубберс, міністр внутрішніх справ Польщі Ришард Каліш заявив, що Польща здатна справитись зі збільшенням кількості шукачів притулку і справа не в тому щоб позбутись проблеми, а в тому, щоб захистити права людини.

Голова державного Комітету України у справах національностей та міграції Геннадій Москаль висловив своє ставлення до ідеї створення тимчасового табору на території України, назвавши її "абсурдною" і заявив, що жодна країна не може вказувати чи пропонувати іншій країні де що будувати і кого там приймати. За його словами Україна не отримувала жодного офіційного звернення з цього питання.

Взагалі, в Україні, здається, ніхто серйозно ще не замислюється над питанням створення тимчасових таборів, яке згодом може перерости в велику проблему. Поки що ж будь-яка інформація з даного питання практично відсутня в Українських ЗМІ, а також на офіційному сайті Держкомнацміграції.

Підготувала Наталія Олійник, степендіат Justice Initiative Інституту відкритого суспільства